

การประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด
An Application of the Four Principles of Brahmavihara
by the Administrators of Sub-district Administrative Organizations
in Nong Phok District, Roi Et Province

ลิขสา ชุมภูแสง¹

Lichsa Chumpoosang¹

ดร.ไพรัช พันธ์ชุมภู²

Dr.Phairat Phuenchomphoo²

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2560

Email : lichsa.lc@gmail.com

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกัน และ 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะของบุคลากรในการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบล รวม 204 คน จาก 8 องค์การบริหารส่วนตำบล ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ จำนวน 24 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .90 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด

¹ Graduate Students Majoring in Political Science, Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

² Lecturers to Graduate Curriculum, Department of Political Science, Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

* ได้รับบทความ: 13 มิถุนายน 2561; แก้ไขบทความ: 12 กรกฎาคม 2561; ตอบรับการตีพิมพ์: 23 กรกฎาคม 2561.

Received: June 13, 2018; Revised: July 12, 2018; Accepted: July 23, 2018

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) การประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสี่ด้านเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านมุทิตา ด้านกรุณา ด้านเมตตา และด้านอุเบกขา 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน ปรากฏว่าบุคลากรที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน 3) บุคลากรได้เสนอแนะแนวทางในการการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับตามความถี่สูงไปหาต่ำสามอันดับแรก คือ ผู้บริหารควรประเมินความดีความชอบอย่างเปิดเผยและมีหลักฐาน ผู้บริหารควรประกาศชื่นชมผู้ที่ได้รับรางวัลทุกระดับในการปฏิบัติงาน และผู้บริหารควรแสดงออกถึงให้ความปรารถนาดีกับบุคลากรมากกว่าปัจจุบัน

คำสำคัญ : 1. การประยุกต์ 2. หลักพรหมวิหาร 4

ABSTRACT

The thematic paper served the purposes: 1) to study personnel's opinions on administrators' applications of Brahmavihara, Buddhism's Four Noble Sentiments, in their administrations at tambon administrative organizations in Nongphok district of Roi Et province, 2) to draw comparisons between the former's opinions relevant to their differing genders, ages and educational levels and the latter's applications as such to their administrations there, 3) to collect the former's suggestions for enhancing the latter's administrations there. Sampling groups comprised 204 personnel from eight tambon administrative organizations where they were working, earning them through Taro Yamane's table. The device used for the research was the five-rating scale questionnaire with twenty questions, each of which possessed the reliability at .90. The statistics used for the research embraced: frequencies, percentages, means, standard deviations and F-tests (One-way ANOVA), processing them by making use of the software package.

Findings have found the following outcomes. 1) Administrators' applications of four noble sentiments to their administrations at their administrative organizations have been rated 'high' in the overall aspect, as has one single aspect taken into account. Of aspects in the descending order of means, they include: Mudita, sympathetic joy; Karuna, compassion; Metta, loving kindness; and Upekkha, equanimity. 2) Hypothesis testing results have confirmed that personnel's opinions on administrators' applications of four noble sentiments their administrations do not vary. 3) The former's suggestions for the latter's

applications have been offered in the descending order of three frequencies. Three key suggestions for enhancing their tasks are that administrators ought to i) openly look into personnel's promotions with solid evidences, ii) admirably cite personnel's prize winners for their outstanding performances, iii) express good wishes to personnel with an either expression more than it really is at present.

Keywords : 1. Application 2. The Four Principles of Brahmavihara

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เพราะกระจายอยู่เกือบทุกตำบลของไทย โดยมีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญเมื่อรัฐบาลนายชวน หลีกภัยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา มีผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีความคล่องตัว เป็นนิติบุคคล สามารถกอนิเทศกรรมได้ มีรายได้ มีอำนาจในการจัดทำงบประมาณและมีความรับผิดชอบในการปกครองตนเอง สามารถแก้ปัญหาของประชาชนในตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลกลางตามหลักการกระจายอำนาจโดยทั่วไป (ชูวงศ์ ฉายะบุตร, 2547 : 145) อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งของสังคมและการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ใช้จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนตามยุคตามสมัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมสมัยใหม่ที่ทุกประเทศมีแนวทางการปรับปรุงการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม(Good Governance) ที่เป็นจุดร่วมเหมือนกัน นั่นคือความสงบสุขของประชาชนเสถียรภาพความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองมีการพัฒนาประเทศอย่างสมดุลเท่าทันโลกอันจะนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลกได้ ประเทศไทยก็มีการปรับเปลี่ยนหลายประการโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ของสังคมใหม่โดยปรากฏใน “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” ฉบับวันที่ 11 ตุลาคม 2540 ซึ่งสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้คือความพยายามในการสร้างระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นให้ผู้บริหารใช้คุณธรรม บริหารโดยใช้หลักธรรมเป็นแนวทาง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้น ปลุกฝังเรื่องคุณธรรมแก่บุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมบุคลากรในการดำเนินชีวิตตามหลักคำสอนของศาสนา มีความซื่อสัตย์ยุติธรรม(จรัส สุวรรณมาลา, 2553 : 34)

อย่างไรก็ตาม หลังจากมีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล มีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหลายประการ เช่น ผู้บริหารไม่สามารถ พัฒนาพื้นที่ตามหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพอาจเป็นเพราะความรู้ความสามารถ และเทคนิคของผู้บริหารไม่สมดุลกับหน้าที่ มุ่งพัฒนาด้านวัตถุ เช่นโครงสร้างพื้นฐานและการจัดซื้อจัดจ้างมากเกินไปจนทำให้ด้านคุณธรรมไม่สมบูรณ์ ทำให้เป็นช่องทางของการคอร์รัปชันได้ง่ายผู้บริหารบางคนไม่เข้าใจกฎระเบียบต่างๆ เป็นเหตุให้การปฏิบัติงาน ผิดกฎหมาย และผิดระเบียบในหลายเรื่อง และประชาชนทั่วไปยังไม่สนใจด้านการนำธรรมะมาใช้ในการบริหารงาน (โกวิทย์ พวงงาม, 2550 : 191-194)

อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลแปดแห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลกกโพธิ์ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่าง องค์การบริหารส่วนตำบลบึงงาม องค์การบริหารส่วนตำบลผาน้ำย้อย องค์การบริหารส่วนตำบลภูเขาทอง องค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขุนใหญ่ และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอกโดยทั้งแปดแห่ง ได้รับการปรับเปลี่ยนสถานะจากเดิม คือสภาตำบล ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ปี 2540 โดยทุกแห่งบริหารงานโดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน รับผิดชอบในการดำเนินงานพัฒนาทุกด้านทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม จากการรายงานประจำปี พบว่า การบริหารที่ผ่านมาจึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนได้ทั้งหมด เพียงแต่สามารถแก้ไขปัญหาความต้องการบางด้าน และสามารถทำได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น ซึ่งผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด ได้พัฒนาการบริหารจัดการโดยนำหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขามาประยุกต์ใช้ในการบริหาร โดยส่งเสริมให้บุคลากรมีความสุขในการทำงาน ให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงาน และร่วมแสดงความยินดีเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับรางวัล การวางตัวเป็นกลางในการบริหารงาน รวมถึงมีการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบ มีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานท้องถิ่นอำเภอหนองพอก, 2559 : 28)

ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบึงงาม ซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งในอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด มีความสนใจที่จะวิจัยการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ดโดยกำหนดให้ บุคลากรเป็นประชากรการวิจัย ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำเสนอผู้บริหารเพื่อประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกัน
- 2.3 เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะของบุคลากรในการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด

3. สมมติฐานการวิจัย

- 3.1 บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน
- 3.2 บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน

3.3 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อสนเทศในการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลฯ รวม 204 คน จาก 8 องค์การบริหารส่วนตำบล กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .90 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA : F-test) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดด้าน เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านมุทิตา ด้านกรุณา ด้านเมตตา และด้านอุเบกขา ตามลำดับ

6.2 ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

6.3 ข้อเสนอแนะในการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ดบุคลากรมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีค่าความถี่สูงไปหาด้านสามอันดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารควรประเมินความดีความชอบอย่างเปิดเผยและมีหลักฐาน ผู้บริหารควรประกาศชื่นชมผู้ที่ได้รับรางวัลทุกระดับในการปฏิบัติงาน และผู้บริหารควรแสดงออกถึงให้ความปรารถนาดีกับบุคลากรมากกว่าปัจจุบัน

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ผลการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ หนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่าผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอ

หนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานในระดับมาก เช่น มีความปรารถนาให้บุคลากรทำงานอย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จในตำแหน่งหน้าที่ เห็นใจผู้ใต้บังคับบัญชาที่ประสบความสำเร็จยากลำบากให้ข้อเสนอแนะกับผู้มีปัญหาในการปฏิบัติงานอย่างเสมอภาค แสดงความชื่นชมกับผู้ที่ได้รับรางวัลการปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงผู้ที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานนอกจากนั้นผู้บริหารยังให้ความยุติธรรมกับบุคลากรทุกคน และมีความเป็นกลางในการบริหารงาน ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับแนวคิดของสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส (2529 : 322) ที่อธิบายว่าพรหมวิหาร คือ ธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ ธรรมประจำใจอันประเสริฐ หลักความประพฤติที่ประเสริฐ บริสุทธิ์ ธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักใจและกำกับความประพฤติ จึงจะชื่อว่าดำเนินชีวิตหมดจด และปฏิบัติตนต่อมนุษย์สัตว์ทั้งหลายโดยชอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติวิทย์ สนิทวงศ์ (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจฝ่ายป้องกันและปราบปราม : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานีตำรวจอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราชผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของร้อยตำรวจเอกหญิงเพชร อนุจร ที่ได้วิจัยเรื่อง การนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธร จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

7.1.1 ด้านเมตตา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าบุคลากรเห็นว่าผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ดสามารถประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ด้านเมตตาในการบริหารงาน หลายประการ เช่น มีความปรารถนาให้บุคลากรทำงานอย่างมีความสุข มีความปรารถนาให้บุคลากรประสบความสำเร็จในตำแหน่งหน้าที่ให้ความจริงใจกับผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน รวมถึงการจัดสวัสดิการให้บุคลากรอย่างเหมาะสมผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับแนวคิดของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (2551 : 124-125) ที่ได้อธิบายว่าหลักการใช้เมตตาในทางที่ถูก คือ การกระทำด้วยความปรารถนาดี ด้วยความบริสุทธิ์ ไม่มีการหวังผลใด ๆ ตอบแทน แต่มุ่งหวังให้ผู้อื่นมีความสุข เช่น มีความรู้สึกที่มุ่งไปในทางเสียสละ ทำสังฆมสังเคราะห์ บริจาค การให้ทาน นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดผลดีกับตน สอดคล้องกับแนวคิดของสมใจ ขุนทิพย์ ที่ได้อธิบายว่า เมตตา หมายถึง ความปรารถนาให้เกิดความสุข ความเจริญแก่ผู้อื่น ความปรารถนาดีอยากให้มีความสุข ความมีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่ผู้อื่น

7.1.2 ด้านกรุณา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าบุคลากรเห็นว่าผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ดสามารถประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ด้านกรุณาในการบริหารงาน หลายประการเช่นผู้บริหารเห็นใจผู้ใต้บังคับบัญชาที่ประสบความสำเร็จยากลำบากให้ข้อเสนอแนะกับผู้มีปัญหาในการปฏิบัติงานอย่างเสมอภาคให้กำลังใจผู้ที่พลาดโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งและเห็นใจสงสารผู้ที่ประสบเคราะห์กรรม ผลการวิจัยประเด็นนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สมเด็จพระญาณสังวร(เจริญ สุวฑฺฒโน) (2527 : 25-28) ที่อธิบายว่ากรุณา เป็นเรื่องทางกาย เพราะเป็นการช่วยเหลือ คือ ช่วยให้พ้นทุกข์ คือมีทั้งทุกข์กาย ทุกข์ใจ แต่ที่จริงเมตตาและกรุณาไปด้วยกันแยกกันไม่ออก ที่เป็นธรรมเป็นพรหมวิหารธรรมอย่างหนึ่งคือ ช่วยให้พ้นทุกข์ทางใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของสันติวิทย์ สนิทวงศ์ (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ

ฝ่ายป้องกันและปราบปราม : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานีตำรวจอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัย พบว่า ด้านกฎหมายอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ ร้อยตำรวจเอกหญิงเพชรอรุณจรัส ที่ได้วิจัยเรื่อง การนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธร จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัย พบว่า ด้านกฎหมายอยู่ในระดับมาก

7.1.3 ด้านมูทิตา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าบุคลากรเห็นว่าผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ดสามารถประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ด้านมูทิตาในการบริหารงาน หลายประการเช่น ผู้บริหารแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ได้รับรางวัลการปฏิบัติหน้าที่ ผู้บริหารแสดงความยินดีกับผู้ที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ได้เลื่อนตำแหน่ง และแสดงความยินดีกับผู้ที่มีความเจริญก้าวหน้าในการดำรงชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของวิเชียร บุญหล้า (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัย การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านมูทิตาอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของวีระขุนอาจที่ได้ทำการวิจัย ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการนำหลักพรหมวิหาร 4 ไปใช้ในการบริหาร ของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่าด้านมูทิตาอยู่ในระดับมาก

7.1.4 ด้านอุเบกขา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าบุคลากรเห็นว่าผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ดสามารถประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ด้านอุเบกขา ในการบริหารงาน หลายประการเช่นผู้บริหารให้ความยุติธรรมกับบุคลากรทุกคนผู้บริหารมีความเป็นกลางในการบริหารงานผู้บริหารไม่พยายามช่วยเหลือผู้กระทำความผิดและผู้บริหารไม่เอนเอียงเข้าข้างบุคลากรที่มีความสนิทสนมหรือเป็นญาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิเชียร บุญหล้า (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัย การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านอุเบกขาอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของวีระขุนอาจที่ได้ทำการวิจัย ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการนำหลักพรหมวิหาร 4 ไปใช้ในการบริหาร ของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่าด้านอุเบกขาอยู่ในระดับมาก

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผลการวิจัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารควรรักษามาตรฐานนี้ไว้ และยกระดับการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและนำข้อเสนอแนะของบุคลากรมาปรับใช้หากจะปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานควรให้ความสำคัญกับด้านอุเบกขา ก่อนด้านอื่นเนื่องจากมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

8.1.2 ด้านอุเบกขา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากดังนั้น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอหนองพอกจังหวัดร้อยเอ็ด ควรรักษามาตรฐานนี้ไว้ และยกระดับการประยุกต์ใช้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีการศึกษาหลักธรรมด้านนี้อย่างจริงจังและถ่องแท้ เพื่อให้มีความเข้าใจการนำไปประยุกต์ใช้ และปฏิบัติให้ถูกต้องเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด และนำข้อเสนอแนะของบุคลากรมาปรับใช้

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.2.1 ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากแต่ด้าน ด้านอุเบกขา ปรากฏว่า มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้น ควรมีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และ เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ควบคู่กัน เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา สาเหตุ และแนวทางพัฒนา ด้าน ด้านอุเบกขาเพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึก และนำผลการวิจัยใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาการ ประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด

8.2.2 ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะในการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน ของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ ดังนี้ ผู้บริหารควรประเมินความดีความชอบอย่างเปิดเผยและมีหลักฐานดังนั้น ควรมีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ควบคู่กัน เพื่อศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางพัฒนา ด้าน การประเมินความดีความชอบอย่างเปิดเผยและมีหลักฐานเพื่อศึกษาข้อมูล เชิงลึก และนำผลการวิจัยใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาพัฒนาการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ใน การบริหารงานของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด

9. เอกสารอ้างอิง

- โกวิท พวงงาม. (2550). **การปกครองท้องถิ่นไทย : เอกสารตราหลัก ประกอบการเรียนการสอนหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น วิชาการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น ไทย**. กรุงเทพมหานคร : เอ็กสเปอร์เน็ท.
- จรัส สุวรรณมาลา. (2553). **ปฏิรูประบบการคลัง : การกระจายอำนาจสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2547). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์เศพริ้นดิง.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2551). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวล**. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ เอส อาร์ พรินดิง แมสโปรดักส์.
- วิเชียร บุญหล้า. (2550). **การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครเขต 3**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา. คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2527). **พรหมวิหารธรรม**. กรุงเทพมหานคร : สหการพิมพ์.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส. (2529). **สารานุกรมพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สัณฺหิขณฺ์ สนิทวงศ์. (2550). การนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ
ฝ่ายป้องกันและปราบปราม : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานีตำรวจอำเภอปากพนัง จังหวัด
นครศรีธรรม. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย.

สำนักงานท้องถิ่นอำเภอหนองพอก. (2559). รายงานประจำปี. ร้อยเอ็ด : เอกสารอัดสำเนา.

10. คำขอบคุณ

สารนิพนธ์เรื่อง การประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอหนองพอก
จังหวัดร้อยเอ็ด สำเร็จได้เพราะผู้วิจัยได้ด้วยดีเนื่องจาก ดร.ไพรัช พันธ์ชมภู อาจารย์ที่ปรึกษาหลักที่ได้กรุณา
ให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนเสร็จ
สมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ อาจารย์ประจำหลักสูตรคณะรัฐศาสตร์และ
รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ดร.อุกรณ์ ดีเสมอ ผู้อำนวยการกิจการสภา องค์การ
บริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด และ ดร.จิราภรณ์ บาริศรี อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ผู้เชี่ยวชาญ
ในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ที่ได้กรุณาพิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถามการวิจัย ขอ
ขอบพระคุณองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ได้อนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวม
ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ด้วยดี และขอขอบคุณบุคลากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ช่วยกรุณาตอบ
แบบสอบถาม

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา
ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน